

פרק 1 - הפציעה והפינוי

21 אוקטובר 1973 16:00 מתחם מיסורי ליד החווה הסינית

בווהום !!! פגו חש נפיץ רוסי התפוצץ על הצד השמאלי של צריח המנקה שלנו שקטע את תפקידי הקצר כמפקד מנקה הכי צעיר בצה"ל רק בן 18, ב-5 ינואר 1974 אהיה בן 19. באפריל 74 אהיה כבר קצין ובמאי הסנדק של אחי גיא. הפיצוץ תפס אותי יושב בכיסא המפקד. שניות קודם שמתי את הצלב על המנקה הרביעי שעלה לעמדת ירי בצמוד ומאחורי שלושת המנקים שניהלתי איתם אש מטווח של כ-500 מטר, בתוך נוף הדיונות הנמוכות והאינסופי במתחם "מיסורי" במפת סיריוס, לא הרחק מהחווה הסינית והתעלה. באותו רגע וחודשים רבים אח"כ לא ידעתי באיזה יחידה אני מי המ"פ מי המג"ד ובוודאי מי המח"ם שלי... שניות קודם פגעתי במנקה האמצעי מתוך השלושה בפגו המעיך השני, מכיוון שמלסקופ המפקד לא היה מתואם, ובתיקון עצמי גדול הצלחתי לפגוע, הייתי צלף לפחות פלוגתי. המעיך היה בקנה בגלל שקודם עסקנו בהשמדת מערך לוגיסטי של משאיות שנתקלנו בהן במקרה בדרכנו מציר לכסיקון. בעינית מלסקופ המפקד ראיתי את אנשי הצוות של שני המנקים האחרים, שלמרות שלא נפגעו, אך בוודאי חוו את הדף פיצוץ המנקה האמצעי, ושל פגו המעיך הראשון, נוטשים את המנקים שלהם.

צעקתי בכל כוחי לבני הטען - תכניס ח"ש !

במלסקופ ראיתי את המנקה הרביעי מאמץ מנוע ופולט ענן שחור שהתבלט על רקע הדיונות הצהובות והשמים הכחולים בעת שהוא מתמרן לתוך עמדת ירי בסמוך לשלושת המנקים, ותוך כדי הטיפוס מצודר את התוחח שלו היישר עלינו. ידעתי כי תוך זמן קצר מאוד נחטוף ממנו, ואם לא נודרו הסוף שלנו כמו כל אותם מנקים שלנו שהתפוצצו בהתקפה הזו ועדיין בוערים ומתפוצצים באמצע מדבר החולות כשהם מעלים עמודי ענן שחורים לשמיים.

נתקלנו במפתיע, מבחינתי, כי מסתבר שלכל אחד אחר היה ידוע שאנחנו תוקפים מתחם מבוסס היטב של הגוף העיקרי בארמיה השנייה, שכלל מערכי נ"ט ומאות מנקים. והכל בהוראה ישירה של האלוף המטורף גורודיש על הראש של מפקד האוגדה אריק שרון שהתנגד למתקפה, מכיוון שידע היטב מה תהיה סופה המראי של מתקפת התאבדות כזו.

חטיבה 601 מנתה פחות מ-40 מנקים שהסתערו בהתקפת קאמיקזי על הדיונות של מיסורי שבתוכן מערכי נ"ט ומאות מנקים של הארמיה השנייה. כוחות האויב היו גדולים עלינו בכמה מספרים וההתקפה הזו היא עדות לטירוף של גורודיש ולבגידה של מח"ט 600 אל"מ טוביה רביב בחייליו! שלגמרי במקרה ביום הזה הייתי אחד מהם, וממש לא ידעתי מי נגד מי, אבל רוחי הייתה איתנה, יותר מידי.

ירדתי לתא התוחחן והעברתי את הבורר לח"ש. הכנסתי את הראש שלי שהיה תקוע בכפ"לס (כובע פלסטיק) למלסקופ המפקד כדי לבצע ירי מידי, בעיני הימנית הייתי עמוק במלסקופ, אבל עם עיני השמאלית פזלתי הצידה לראות מתי הסדן ייסגר ואוכל לירות במנקה הרביעי שמצודר עלינו את התוחח. בני בתנועותיו הגמלוניות משהו, ולמרות מבנה גופו הרזה, פעל ביעילות ותוך שניות השחיל פגו חש בטריקה לתוך התוחח. ראיתי את מהלך הפגו לתוך לוע התוחח ואת הסדן המבריק מחליק למקומו כדי להשלים סגירת בית הבליעה לצורך הירי, אני מחזיר את מבטי לתוך המלסקופ כדי לסיים כיוון הצלב על המנקה שבכל שניה עומד לירות עלינו, ולירות עליו קודם, אבל לפני שנוסגר הסדן - בום ... חטפנו את הפיצוץ ! וכך סיימתי את שירותי כחייל קרבי במרכבת הפלדה והפכתי לפליט שמנסה לשרוד.

מהלם הפיצוץ בתוך מרחב הצריח המצומצם ראשי הטמון בכפל"ס הוטח לאחור, עיניי נעצמו באופן אינסטינקטיבי כדי להגן על עצמן. חשתי מאות מחטים מלובנות ננעצות בגופי, הכאב היה עז וגרם לי לעצום את עיניי ממש בחוזקה. ברחתי לעולם חשוך שבו שמו במהירות האור אלפי כוכבי שביט עם זנב אור שהתפוגגו בחשיכה וכוכבים חרשים הגיעו במקומם. שמעתי את המשאבה ההידראולי צורחת בהיסטריה וידעתי שהשמן האדום נשפך אל הצריח ויכול להבעיר אותנו בתוכו בכל רגע. ריח חריף צרב את אפי והקשה על הנשימה, ריח של אבק שריפה גומי ושמן שרוף, והכי גרוע היה ריח הבשר השרוף, ריח הבשר שלי ושל חבריי. במוחי הבויקה התודעה שהלך לנו הטנק וכעת עלינו להתפנות כדי לשרוד. ידעתי בדיוק היכן אנחנו נמצאים במרחב המתקפה וכמה רחוק אנחנו מהתעלה או כוחות אחרים. אבל ממש לא ידעתי היכן התאג"ד הקרוב שלשם אנחנו צריכים להגיע.

נצח עובר, בפועל שנייה או שתיים, ואני פוקח את עיניי לתוך מסך עשן אפור לא סמיך, אני רואה להבות מלחכות באיטיות מפתיעה את שכבת השמן ברצפת צריח הטנק, ואני חושב על השמן ההידראולי שנשפך כל הזמן, ועל הפיצוץ הקרב שהולך לגמור אותנו סופית ולהפוך אותנו לאפר.

איך אפשר להכניס גודר טנקים בחיפושית פולקסווגן, שואל אותי שכני לחדר בבית החולים בלינסון בבוקר למחרת.

לא יודע, אני עונה .. במאפרות ! ואנחנו פורצים בצחוק.

לא ידעתי מה לעשות לנמוש או לא. האש בצריח אמרה לי לנמוש, אבל רעש המנוע שפעל בטורים רגילים גרם לי לחשוב שאולי אפשר להציל את הטנק. בעוד אני מהסס, המפקד יוצא מתא התותחן לשם פיניתי אותו קודם, מטפס עליי, פניו המפויחות היו במרחק נגיעה של אף באף, עיניו פעורות במבט מבוטת. זה היה בשבילו יום קרב ראשון איתנו, וזה נגמר ממש לא טוב.

ביום שישי 19 אוקטובר כשנתקענו עם הטנק על ציר לקסיקון כ- 20 ק"מ דרומית לנקודת הצליחה, הלך לנו המנוע, והמ"פ עירא העדיף לקחת את המפקד הקודם שלנו אלחנן והשאיר אותנו עם אודי שהיה צוער בקק"ש עם פרוץ המלחמה. ההחלפה הייתה ממש מהירה והפלוגה חלפה על פנינו והשאירה אותנו בדד תקועים עם הטנק שהלך לו מנוע בצד הכביש המופגז והכתוש שרסיסי אספלט מפוזרים בצידינו. ולמרות שהיינו עמוק בתוך תמונת המלחמה, עמודי עשן שחור המעידים על כלים פגועים מכל עבר, מטוסים החוצים את התעלה באזור אגם המר הקטן. בסביבתנו המיידית שרר שקט לא טבעי, שהופך רק ע"י הרוח וחול המדבר שנישא באוויר וכבר הפך לחלק בלתי נפרד מחיי, כאילו אנחנו לא חלק מהמלחמה, אלא בפסק זמן טכני.

אודי, התנהג בריחוק וסנוביות של מפקדים במערך השריון, וכלל לא ניסה להכניס ממד חברי ביחסים בינינו, וזאת למרות הקירבה הפיזית הצפופה מאוד בתוך מרחב בטן הטנק, ולמרות התלות המוחלטת שלנו אחד בשני.

כעת הוא מטפס מעליי בלי לומר מילה, עיניו היו פעורות לרווחה באופן לא טבעי מהכאב וההלם, ממש כפי שהיו כחצי שעה קודם כשנפצע מהרסיסים שחמף מחוץ לטנק והתמוטט לתוך הטנק. מעמדת הטען ראיתי את הגוף של אודי מתקפל כמו בובה ונופל לתוך הצריח ללא תגובה. הבחנתי בחור פעור בגב היד הימנית שלו, וחבשתי היטב עם התחבושת אישית שלי, כדי לעצור את הדם הניגר, וקצת התפלאתי מדוע הוא נראה כה רפוס כמעט משותק מפציעה שיחסית לא כל כך נוראית. לא הבחנתי בפציעה בריאה שמוטטה אותו. לא ראיתי את חור הכניסה הקטן לתוך הריאה שלו וגם לא את חור היציאה הגדול שנפער בגבו. רק שעה אח"כ כשטיפלו בו בתאג"ד ראיתי והבנתי את חומרת פציעתו.

כשהמפקד נפגע, בני עבר לתא הטען בלי לומר מילה פשוט עשה זאת בשקט יעיל וכהרגלו, והמפקד נכנס לתא התותחן כמו זומבי, בעוד שאני טיפסתי לעמדת המפקד. זה היה ברור לכולם כי אני צריך להיות המפקד. גדול גוף מתווכח עם כל העולם ולא מוותר.

עכשיו אודי נעמד על ברכיי והשחיל את גופו בזריזות מפתיעה לתוך פתח המפקד נעזר בידיו למרות הפציעה.

אני חוטף מכה מהנעל של אודי בכפל"ס כשהוא עובר דרך פתח המפקד לצריח, ודמותו שחסמה את קרני האור נעלמה, בוודאי קפץ למטה, והשאיר שמים כחולים המביטים בי מפתח המפקד מעליי שמזמינים גם אותי לנמוש את הטנק וללכת בעקבות המפקד, ולהפסיק להתלבט אם לנמוש את הטנק.

כמו כל דבר אחר בחיי אני לא הולך אחרי אף אחד בעיניים עצומות, גם אם זה המפקד שלי, וגם אם אנחנו באמצע המלחמה וגם אם הטנק שלי בוער וכל רגע הוא עשוי להתפוצץ, בסוף את כל ההחלטות בחיי אני עושה בעצמי ועל אחריותי, עניין שיעלה לי בלא מעט בעיות במשך כל חיי.

ההחלטה לנמוש את הטנק הייתה מאוד קשה, ולא הייתה ברורה בכלל, המנוע עוד נהם, הטנק עדיין לא התפוצץ ולדעתי ניתן לכבות את האש בתוך הצריח. אני לא משאיר למצרים את הטנק הזה. אני אנסה להציל את הטנק ואולי אצליח להציל אותו ואת שאר הצוות חשבתי בשנייה לאחר שהמפקד נמש את הטנק בלי אומר.

מוטי מה לעשות, מוטי מה לעשות, צועק הנהג יואב, ואני עדיין לא מעכל את מה שקרה.

מתעשת תוך שנייה ועונה לו – לא יודע אבל המפקד קפץ מהטנק, חושב שצריך לעשות אותו דבר.

"מה אמרת" צועק יואב

"לנמוש את הטנק" אני עונה לו בצעקה

ליבי נצבט מהמחשבה שהחלטתי לנמוש את הטנק שנתן לנו מחסה ועוצמת אש בלתי נתפסת, ואני בכלל לא בטוח שבאמת הלך הטנק.

אבל בעיניי ראיתי את הטנקים מימיני ושמאלי שדקות קודם נעצרו בחטף כמו ביד ענקים ומתפוצצים באלומת אש שלא מותירה ספק למה שקרה בתוך הטנק. אין ברירה, חשבתי לעצמי, צריך להשאיר את הטנק שהחל לבעור אחרת נישרף בתוכו. הלבטים האלו האם לנמוש את הטנק שהמנוע עדיין פועל וההידראולי עדיין מייבב לא מרפים ממני עד היום – 50 שנה אחרי המלחמה הארורה הזאת. לא סולח לעצמי שלא ניסיתי יותר, אולי 058 הזקן, ככה אני זוכר את מספר הטנק, הוא אחד הטנקים המוצגים במוזיאון המלחמה במצריים והכל בגללי, שלא ניסיתי אפילו במעט לכבות את האש באמצעות המטפים ואולי יכולנו להציל את הטנק.

בפועל פעולת המפקד שנמש את הטנק היוותה מעין פקודה שלו לנמוש את הטנק, והאחריות שלו למהלך הזה. בכל מקרה אני האשמתני אותו.

בכך הסתיימה חצי שעה כמפקד טנק הכי צעיר בצה"ל שרק בינואר אהיה בן 19. בהמשך אעשה קורס מט"קים מזורז של 3 שבועות וקורס קצינים מקוצר. בגיל 19 ו-3 חודשים כבר אהיה סג"מ, ללא בה"ד 1, שמעלם לא השלמתי.

למרות הכאבים בכל הגוף מהרסיסים הרבים שחדרו, אני יוצא בזריזות מפתח המפקד ורואה את המפקד רץ כפוף לטנק הסמוך שנכנס למחפורת טבעית בין הדיונות. גם אני רציתי להיכנס למחפורת הזאת ולהפסיק את ההסתערות הלא הגיונית על הכוחות העדיפים של הארמיה השנייה שהתגלו בפנינו, אבל הטנק הזה תפס את המקום קודם ואני המשכתי לפקד על הטנק ולהסתער ולירות כמו מטורף על מאות הטנקים של הארמיה השנייה.

נעמדתי על הצריח וצפיתי במנקים הרבים של האויב וזיהיתי את המנק שפגע בנו. ידעתי שכרגע הוא עושה "ענה" דהיינו, מכניס עוד פגז באותו כינון של הפגז האחרון כדי להשמיד את המטרה שלא חוסלה.

ראיתי את יואב שחילץ עצמו מתא הנהג רץ אחרי אודי למנק הסמוך, והתכוונתי לרדת מהמנק ולרוץ כמותם כאשר שמעתי את הצעקות של בני.

הצעקות מתוך במן המנק היו בלתי אנושיות, צעקות של כאב עצום ובלתי נתפס ורק אחד יכול היה לצעוק אותן – בני המנן השתקן בד"כ. בבית החולים הדסה עין כרם כאשר ביקרתי אותו חודש אח"כ, הוא אמר לי כי הוא צעק כדי לבדוק אם הוא עדיין חי. הכנסתי את הראש לצריח דרך פתח המפקד וראיתי את מה שנשאר מבני. כל גופו היה מחורר ממאות רסיסים ונראה כמו קציצת המבורגר של בשר חי וחרוך, מראה קשה שממש לא הפריע לי לרדת מייד חזרה לבטן המנק ולדחוף את בני לפתח המנן, למרות הכאבים בכל גופי בעיקר ביד. דחפתי את בני אל מחוץ לתופת שבתוך במן המנן, והחשש שבכל שניה אנחנו יכולים לחטוף עוד פגז גרם לי לפעול בזריזות מפתיעה ולהתעלם מהכאבים ששידר הגוף שלי בועקה. גופי ופניו נמרחו בדמו של בני, מה שבבלב אח"כ את צוותי הרפואה שטיפלו בי.

יצאתי מהצריח דרך פתח המפקד, ולהפתעתי בני כבר לא היה על הצריח בפתח המנן, הוא פשוט נעלם. כאשר נעמדתי על הצריח בדרכי למטה, ראיתי את בני שרוע על החול בצידי המנן, כולו דם בשר חרוך וחול שנדבק.

קפצתי מתאי הזיזוד לכיוון של בני, והוא די הפתיע כאשר קם בזריזות והתחיל לרוץ לכיוון המנן הקרוב, הוא נפל על המזוק"ם ולא הצליח למפס על המנן. לקח לי קצת זמן להגיע אליו ושוב דחפתי אותו על המנן המחלץ ובסופו של דבר כולנו כל הצוות שלנו היינו על מכסה המנוע של המנן המחלץ.

לא הכרתי את הצוות של המנן המחלץ, הצטרפנו ליחידה הזאת רק היום בבוקר, והדבר היחידי שאני זוכר זה מבט חטוף של מפקד המנן דרגות סגן מאובקות על הסרבל, זקן צהוב ומשקפי אבק שהסתירו את פניו וזהותו. רק שנים רבות אח"כ זמורסקי יעדכן אותי מי זה היה ואת המלפון שלו. אבל בשיחה הקצרה שניהלתי עם מי שהציל את חיי הוא נשמע מוזר לא הכי חברותי ולא הביע רצון להיפגש איתי.

המנן המחלץ בפיקוד הסגן המזוקן נסע במהירות גבוהה בהילוך אחורי ולא הפסיק את תנועתו המהירה עד שהגיע לתחנת איסוף הפצועים הגירתית בסמוך לצומת לכסיקון מרטור.

בדרך נאחזנו בכל כוחנו במנן ואחד בשני כדי שלא נעוף למטה אל הדיונות הלא מרחמות שהיו ספוגות בדם ואפר של חיילים משני הצדדים. גם אנחנו היינו ספוגים בדם ואפר מהפצעים שלנו והאבק שאפף את המנן בנסיעתו נקרש עם הדם ויצר כתמים חומים אדומים על כל גופינו. במשך כל הנסיעה המסוימת על המנן המחלץ הרגשתי שגופי קופא מקור למרות שישבנו על מנוע המנן הלוהט והיינו באמצע המדבר החם.

המנן המחלץ ירה כל הזמן, שכן אף אחד לא עשה פסק זמן בלחימה, והסגן המזוקן הוכיח רמה מקצועית של פיקוד.

לפתע ראיתי אסון מתקרבו! המנן הולך ליפול לתוך מחפורת ענקית שניצבה בדרכנו, המנן היה עדיין בהילוך אחורי כאשר הוא ממשיך לירות קדימה לכיוון האויב כל הזמן, בנקודה הזאת חשבתי שאנחנו עומדים לפני הסוף, המנן יתהפך ו... אבל בשנייה האחרונה המפקד ראה את הבעיה סובב את המנן בקלילות והמשכנו בנסיעה.

במהלך הנסיעה בני שהצמדתי אותו אלי ואל סל צריח המנן, כדי שלא ניפול, שאל אותי פעם אחר פעם "מומי, איך אני נראה" ואני עניתי לו בתשובה לא הכי חכמה " בני, זה לא נורא כמו שזה נראה". איזה דפוק ...

השעה הייתה 5 אחה"צ נלחמנו כשעתיים עד שנפלנו כמו פתיים לתוך העמדות המוכנות של הארמיה השנייה שפשוט חיסלה את כל החטיבה.

איך שהמנקה המחלץ עצר בתאג"ד, הסתערו עלינו החיילים במקום ועזרו לנו לרדת מהמנקה והשכיבו אותנו באלונקות שהיו פרוסות על החול. החובשים שתפו אותי בנוזל חימוי וגילו שהפציעה שלי רובה של רסיסים קטנים, ושרוב הדם הקרוש שהיה עליי הוא לא שלי אלא של בני.

בזריזות ומקצועיות החובשים השאירו אותי בצד ועברו למפל בבני ובמפקד שהיו פצועים קשה ובאחרים שהיו שם. יואב נשאר לידי ודאג שלא יזניחו אותי שכן למרות שהייתי פצוע קל נראיתי גרוע ביותר מכל הדם שהיה מרוח עליי, שלי ושל בני.

יואב שאל אותי שוב ושוב מה אני צריך ואמרתי לו כשאני ממש רועד שקר לי מאוד. כשחטפנו הרגשתי את הרסיסים כמו ברזל מלוכלך צורבים את כל גופי, אך במהלך הנסיעה הארוכה ברוח באבק להט הצריבה העז הפך להיות קור מקפיא שגרם לי לרעוד כל הזמן בצורה שאף פעם לא חוויתי.

יואב היה מכוסה באפר מהשריפה שהתחוללה במנקה ומאבק הדרך אבל הוא לא נפצע, והגים מוגנים יותר בתא הנהג.

יואב כיסה אותי בערמה של שמיכות שלא הצליחה לחמם אותי אבל הכבידה על הנשימה, וכל הזמן הסתובב סביבי וטיפל בי. המשכתי לרעוד למרות ערמת השמיכות הכבדה שעליי, ושקעתי בתוך עצמי במין אדישות וכהות חושים כמו בדואי בסופה במדבר, ידעתי שבשבילי נגמר הסיפור, אני כבר לא יכול לעשות דבר. אבל מצד שני אני נמצא בחוף מבטחים, מטפלים בי הכי טוב שאפשר.

זמן קצר לאחר שהגענו לתחנת איסוף הפצועים, ולמרות הארמילריה שהמשיבה לרדת לא רחוק, נחת מסוק ברעש עז אופייני, ויואב שכל הזמן חשש שמא ישאירו אותי מאחור בגלל פציעתי הקלה יחסית דאג לסחוב אותי עם האלונקה למסוק, ולא הפסיק להביט אליי גם כשהמסוק העלה ענני אבק. מאז, במשך 50 שנה לא פגשתי את יואב שהיה הנהג בצוות. נהג מקצועי, אמיץ ושדאג לי מאוד. אני כל כך רוצה לראות אותו שוב.

במסוק היו רק 5 פצועים ואלונקה אחת ריקה, מבלי לחכות אפילו שנייה מיותרת פשוט המריא והתחיל במיסה של פחות משעה לבית החולים ברפידים.

שכבתי בעקט רועד מקור, פעם ראשונה בחיי מס במסוק, הבטתי בערנות דרך החלון שלידי אל נוף המדבר החולף – דיונות ועוד דיונות. לא הוצאתי מילה בעת שהחובש טיפל בפצועים האחרים אך זרק אליי מבט מפעם לפעם. נכנסתי לאדישות מנותקת מהמציאות, הרעש החזק הזכיר לכולנו היכן אנו נמצאים, והמשכתי להביט בשקיקה למטה למדבר ולשמיים שהזהיבו מהשקיעה. הדיונות האינסופיות המשיכו לרוץ מתחתינו. ניסיתי למצוא תנוחה טובה כדי לשכך את הכאבים, לעצום עיניים ולהירדם אבל זה היה ממש בלתי אפשרי ברעש העז של המסוק והאדרלנין. המשכתי לבהות במדבר החולף תחתינו, ובחיילים הפצועים השוכבים לידי במסוק ובחובש שעבר כל הזמן מפצוע לפצוע וטיפל ככל יכולתו.

נחתנו בשדה התעופה ברפידים בצמוד לבית חולים שדה, ומייד נכנסו חיילים בסערה לתוך המסוק והורידו את האלונקות המלאות והכבדות, מלוכלכת מדם קרוש וגרגרי חול שנדבקו. החיילים האלונקאים סחבו אותנו לתוך אוהלי 12 ענקים שבהם עשרות פצועים ששוכבים בשורות שורות על חמורים המותאמים לאלונקות. חלקם נאנחים חלק צועקים והרוב, כמוני, שותקים.

החובשים שבחנו אותי וראו את כל הדם, הפיח והחולות על גופי, שמפו אותי שוב בנוזלי חימוי גם כדי למנוע זיהום אבל גם כדי להבין את הפציעה שלי. הפנים שלי היו מלאי רסיסים בעיקר לחי שמאל, גם בעין היה לי רסיס קטן שיכולתי לראותו בכל פעם שאני מביט במראה, 50 שנה אח"כ בהכנות לקראת ניתוח קטארקט הרופא מאתר את הרסיס הזה ואני מספר לו את הסיפור. גם בגופי הייתי מלא ברסיסים כולל הרגליים אבל הכל שטחי לא עמוק. הרסיסים כאבו לי אבל כשהבטתי בפצועים האחרים אמרתי לעצמי שאני יכול לשתוק כי הם סובלים הרבה יותר.

נשארתי שוכב באלונקה על "חמורים" מתקפלים מסוגר בתוך כאביי והקור שלא עזב אותי. תוך זמן קצר באו חיילים וסחבו אותי לתוך ממוס ארקיע שהפך לממוס פצועים עם מתקנים לאלונקות. 3 אלונקות בגובה לאורך שני צידי הממוס, מנועי הממוס פעלו כל הזמן ותוך זמן קצר הממוס רץ על המסלול ברפידים ונוסע לכיוון שדה דב בתל אביב.

ממש לא יאומן בשעה 17:00 לערך נפצעתי ליד התעלה ובשעה 22:00 נחתתי בשדה דב. מערכת הפינוי המשיכה להיות יעילה וחיילים סחבו אותי מבטן הממוס והניחו אותי על עגלה שבאמצעותה הובילו אותי אל שיירת אמבולנסים שקלטה את הפצועים מהממוס. הכניסו אותי לתוך אמבולנס שפנסיו היו מושחרים ורק פס קטן המשיך להאיר, נסיעה קצרה, בכבישים ראיתי מכוניות חולפות שלכולם פנסים מושחרים ותוך זמן קצר מאוד הגענו לבית חולים בלינסון בפתח תקווה. מהאמבולנס לעגלה שנשארה את האלונקה לתוך המיון, שוב שוטפים אותי בנוזלי חיטוי שאט אט מצליחים להסיר משהו מהדם וגרגרי החול, אך הפיח נשאר דבוק לעורי כאילו כתם שיישאר לעולם.

ד"ר משיח מומחה מפורסם לניתוחי לב, מבלי כלל לדבר איתי, הסיר רסיס גדול יחסי מרגלי השמאלית ותפר לי בגסות את הרגל. ומכאן למחלקה. בשלב זה כבר היה לי כרטיס רפואי מוצמד על מיטת בית החולים הניידת ואלונקאי הוביל אותי אחר כבוד למחלקת יולדות קומה 5 בבלינסון.

האלונקאי ואחות הרימו אותי בתוך הסדין ודחפו אותי למיטה צחה ונקיה, מכוסה בסדינים ורודים של מחלקת נשים, יכולתי להרגיש את עמילן הסדינים נסדק תחת משקל גופי וחשבתי איך גרגרי החול הספוגים בדם ורסיסים שנפלו מהפצעים מלכלכים את הסדינים הוורודים. הצטרפה עוד אחות ושתי האחיות שהיו בשנות השלושים ומשהו הורידו ממני את שאריות הסרבל שגזרו ממני הצוותים האחרים. נותרתי שרוע על גבי עירום במיטה הנקייה נבוך מאוד. מצאתי מסתור אחר שכבת הפיח והדם הקרוש שכיסו את כל גופי, אבל האחיות הביאו קערת מים חמים וספוגים והחלו לקרצף את גופי המלוכלך על המיטה הנקייה. הן עשו עבודה מקצועית כאשר לא הרטיבו את המיטה יותר מידי. בכל רגע האחיות שהסירו את הפיח והחולות חשפו את גופי לאור שהגיע ממנורה תלויה, השענה הייתה כמעט חצות, ואני שטרם ידעתי אישה, אבל הייתי חרמן לא קטן, הגבתי באופן טבעי והייתה לי זקפה מלאה. לא ידעתי מה לעשות עם עצמי, האחיות צחקו ואמרו לי שזו עדות שמצבי הבריאותי תקין ביותר. הן המשיכו ביסודיות לקרצף את גופי, עד שהגיע עוד פצוע והן סוף סוף הניחו לי לנפשי.

החדר היה חם, המיטה הייתה גן עדן עם ריח נעים של ניקיון. פצועים שהיו בחדר קידמו אותי בברכה ואמרו לי שאני יכול לקבל מלפון ציבורי שיגיע למיטתי ואוכל להתקשר למשפחה.

חשבתי לעצמי שאני לא רוצה להעיר את ההורים שלי באמצע הלילה, והשארתי את העניין למחרת בבוקר.

האחיות כיבו את המנורה מעליי, אך היה אור ממקור אחר, אור כזה של חדרי בתי חולים שהאחיות יוכלו לראות מה קורה, הגוף עדיין כאב, אבל בעזרת החימום בבית החולים הצלחתי סוף סוף להתגבר על הרגשת הקור והרעד שליוו אותי מהפציעה נעלם. חיפשתי תנוחה טובה שלא תעיר את הכאבים שעודרו הרסיסים הרבים, התכרבלתי בתוך הסדינים והשמירה הצמרית הרחתי את הסדינים הוורודים המעומלנים ואת השמיכות הנקייה ואט אט הצלחתי להירגע. העייפות מחוסר שעות שינה לאורך כל המלחמה וההרגשה שאני את שלי כבר עשיתי, ועכשיו אני סוף סוף יכול להרשות לעצמי להירדם בבטחה בבית החולים מוקף אחיות ומתנדבים שרק רוצים לעזור לפצועים הרבים, ולא צריך להשאיר חלק מהתודעה ערני לחיילי אויב שאולי מתגנבים מבעד לעלטה. נרדמתי קצת אחרי חצות.

פרק 2 - 6 אוקטובר 1973

שבת, יום כיפור, בסיס אימונים ביר תמדה

6 אוקטובר 1973 בבוקר לא הרגשתי את המלחמה שעומדת לנחות עלינו במלוא עוצמתה. התעוררתי כמו כל יום אחר, בתוך ה"פאנל" (מבנה טרומי עשוי פאנלים תעשייתיים זולים) שלא רק שלא הצליח לבודד אותנו ממוג האוויר אלא העצים את חום המדבר. הפאנל היה הבית שלי במשך 3 חודשים, מאז סיום פרק המקצועות בג'וליס. בחדר גרנו 6 מנקיסטים, 2 צוותים, 3 א.א. 1 - 3.3, מחלקה 3, פלוגה ב', גדוד 46, חטיבה 401. פלוגה שרק לפני עשרה ימים ערב ראש השנה סיימה אימון צמ"פ (אימון בסיסי של צוותי מנקים קיצור צוות מחלקה פלוגה) והוכשרו כלוחמים. המנקים היו מחומשים מתודלקים ומוזודים מלא, כהכנה לירידה לקו, או למלחמה, מה שיבוא קודם.

רצפת החדר המחוספסת תמיד הייתה זרועת גרגרי חול שהסתננו עם כל משב הרוח או כטרמפיסטים על הבגדים והנעליים, אבל כמי שישן אולי 4 שעות בלילה, עייף כרוני, גרגרי החול לא הטרידו אותי. גם קרני השמש המדברית שחדרו דרך החלון בעל זגוגית עשויה חומר פלסטיק עכור, ללא הצללה, ומהדלת הפתוחה שמישוה לא טרח לסגור לא העירו אותי. אור המדבר הבהק לא הצליח לסנוור אותי, היה לי מריק של "גמלים". סוגר את העפעפיים לכדי חריץ צר, ונותן לריסי הגמל הארוכים שלי להצל על האישונים, לא השתמשתי במשקפי שמש. ריסי הגמל שלי גם הגנו עליי מסופות החול היומיומיות, כנראה ירשתי אותי מאבי "הלובי". בהמשך השירות כשהייתי מפקד חשוף בצריח, הריסים לא עזרו לי, משקפי אבק היו ציוד חובה שכן תוך כדי נסיעה גרגרי החול היכו בעוצמה בפנים והריסים לא יכלו להוות הגנה מספקת.

נשארתי במיטה עדיין עמוף בסדין מהבית ושמיכות הצמר הדוקרניות של צה"ל. למרות האור והחום שהחל מתפשט, בסופו של דבר היו אלה הזכוכים שלא נותנים להמשיך לישון או להתבטל במיטה. קמתי והתחלתי בשגרת שבת, והיום גם יום כיפור. לאחר שקרעו אותנו במשך 3 חודשים, ולאחר הלחץ של כל ההכנות לירידה לקו, מילוי תחמושת עד כדור המקלע האחרון. למחרת יום ראשון 7 אוקטובר 73 היינו מתוכננים להחליף את חטיבה 14 שתפסה את הקו. שתי החטיבות התחלפו כל 3 חודשים. 3 חודשים קו 1 - 3 חודשים אימונים.

כמו כל יום כיפור חדר האוכל היה סגור, אבל בחדר הצפוף היו לנו מנות קרב ירקות ותוספות שהבאנו מהבית. בבית בבת ים נתתי כבוד לאבי וצמתי, אבל בצה"ל יחד עם כל החברה שהיו רעבים ועייפים כל הזמן לא יכולנו להרשות לעצמנו לא לאכול. בכל מקרה הייתה מן חצי שמועה שבגלל המלחמה הרבנים הורו לחיילים לאכול ולא לצום.

הלכתי למקלחות עם מברשת שיניים ומשחה רורביים שהיו לי, שכן תיק כלי הרחצה עם הכל היה כבר על המנק. שמחתי שהיום אני לא צריך לעשות כביסה כמו כל שבת אחרת, רק לפני שלושה ימים חזרנו מחופשת ראש השנה, היו לי בגדים נקיים ריחניים ומגוהצים מהבית והרוב כבר היה על המנק בתד"ל, היינו מוכנים לתווה מהרגע שחזרנו מחופשת ראש השנה, שנכמעט פספסתי בגלל שונשפמתי למחבוש, אבל על זה בהרחבה בהמשך. בדרך למקלחת ראיתי את החוליה הטכנית עובדת ביום כיפור על המנקים, ואפילו זה לא הדליק אצלי כל נורת אזהרה.

שלושום כליפא רס"ד המחנה בהופעה נדירה בפלוגה, הורה לנו להכניס את כל הציוד האישי שלנו לקימבגים והוא ידאג שייגיעו לקו. זו הייתה הפעם האחרונה שאראה את הקימבג שלי, שהיה חבוי בו אוצר קטן של 6 מנעולי תליה "דנדשים" תוצרת ארה"ב והובים נוצצים שפילחתי בעת שזוודונו את המנקים של חטיבה 460

(בי"ס לשריון) בימ"ח הסמוך. את המפתחות השארתי צמוד אצלי בכיס הסרבל כדי להרגיש את אוצרי החבוי. בהמשך הכנסתי את 12 המפתחות לתא הזיזוד של הטנק, שכן מדובר בנמל לא קטן על כיס הסרבל.

"צחצוח גילוח" חלק מההווי הצבאי, אני גידלתי זקן כדי לא להתגלח וכך נשאר לי רק את עניין צחצוח השיניים במקלחת הפלוגתית שהייתה מבנה טרומי בסיסי ביותר שנתן תשובה לצרכים הבסיסיים שלנו. גולת הכותרת במקלחת היו "הגייזורים" שתדלקנו כל ערב בנפט וחיממו את המים שעברו דרכם. הדלקת הגייזורים הייתה כמו טקס סודי של מסדר לוחמים קדום. ממלאים את מכלי בנפט עד כמה שאפשר, זה מספיק ליומיים וחצי, מפעילים את הברז שיטפטף לתוך תא הבעירה, תוחבים סמרטוט לתוך תא הבעירה שנרטב מהדלק המטפטף, לוקחים כמה גפרורים יחד וזורקים את להבת הגפרורים לסמרטוט שנדלק ואז תוך זמן קצר הגייזור היה משמיע קול של מנוע סילון והעסק מתחמם. אחלה פטנט, מסריח מלכלך אבל בחייכם בחולות של סיני למי אכפת, העיקר שבלילה "כשהשחקים יורדים" יהיו מים חמים במקלחת. הכי בעאסה שפתאום נגמר הדלק ובמהירות מפתיעה הטמפרטורה של המים יורדת לרמות לא נעימות בכלל. בתחילה הרס"פ היה דואג שנבעיר את הגייזורים אבל אם הוא פשוט ירד מהעניין ואנחנו היינו מוודאים כי הגייזורים עובדים כחלק מהשגרה. בחום המדבר הזיעה הלכלוך מהטנקים בכל לילה היינו מאובקים מחול ומסריחים מגריז ודיזל בצורה בלתי נסבלת והייתה חובה להתקלח. רק פעם אחת במשך כל המירונו של, בג'וליס לא התקלחתי, וגם על כך בהמשך.

כמו בכל בוקר ביקרתי את "שירותי הצלפת" המצחינים, חמוש בגליל נייר "תועלת" בלבד. זמזום הזבובים נשמע כמו עשר כוורות יחדיו, והרעש המטרד נשמע ממש למרחוק, ולא נדבר על הריח שהועצם מהחום המדברי. היה זה תא שירותים כפול, עשוי מסגרת עץ שאליה חובר במסמרים יריעות פח גלי. בצהרי היום הטמפרטורה הייתה ממש תנור אפיה ולכן רצוי להגיע בבוקר, רצוי לא בלילה כשאין תאורה ואתה לא יודע היכן הרגל שלך תדרוך. כדי להתגבר על כל הפורענויות האלה הטריק היה פשוט - להתאפק כמה שאפשר ואז - לקחת נשימה ארוכה, לעצור את הנשימה כמה שאפשר, להיכנס לתא בזריזות דרך הדלת המידלדלת, להשאיר אותה פתוחה אחרת אתה נדון לייסורים של ריח מצחין, לכוון ככל האפשר לחור הצלפת הקבוע בתחתית העץ של תא השירותים, מעל חבית הסיד, לרוקן את המעיים כמו יריית תותח, לנגב במהירות, ולברוח כמה שאפשר יותר מהר מנחיל הזבובים והריח המבחיל. ורק כשאתה ממש רחוק להסדיר את הנשימה. השירותים האלה ורמת הכלור במים גרמו לי להיות עם קלקול קיבה מתמשך ובמשך 8 חודשי המירונו והמלחמה ירדתי במשקל מ- 108 ק"ג בגיוס ל- 65 ק"ג בבית החולים מיד לאחר הפציעה. אבל בהמשך השירות ולאחר האימונים הקשוחים של הקיבה, נהייתה לי קיבה של גמל וגם היום, ממרום שנותיי המופלג, אני יכול לאכול כמעט כל דבר, כולל אתכם קוראי סיפורי, ככה אני לפעמים אני מפחיד את הנכדים שלי בצחוק, עם גרעין של אמת 'אם תעשו בעיות אני אוכל אתכם בלי מלח'.

חניך תורן עבר בין החדרים והודיע כי בשעה 13:30 כולם צריכים להגיע לשקם לתדרוך מג"ד. לא שואלים הרבה שאלות כשמקבלים כזו הודעה אבל בוודאי זה קשור לאפשרות של מלחמה, אשר כאן 100 ק"מ בקו העשני מהחזית לא הייתה כלל ברורה, למרות כל המודיעין או אולי הכנה להחלפת חטיבה 14 בקו. עד יום לפני ההחלפה בקו אף אחד לא טרח לתת לנו שזו הירידה הראשונה שלם לקו, סקירה מבצעית מקיפה - היכן הגדוד והפלוגה אמורים להיערך. איך יורדים לקו ובכלל מה התפקיד שלנו בקו.

היום 50 שנה אח"כ רק העניין הזה מעיד על הכשל החמור של צה"ל בהיערכות הן לשגרה ובוודאי למלחמה. כחייל צעיר רק בן 18 אז זה ממש לא עניין אותי, לחץ האימונים והשמירות היה כל כך מעייף שלא היה לי בדל של כוח כדי לנסות לחשוב קצת בגדול.

למרות שהייתי השואל מספר אחד בפלוגה לא שאלתי את השאלה הפשוטה מה הפקודות המבצעיות של היחידה שלי, היכן העמדות שלנו, היכן נקודות הפינוי, מה צריך לעשות אם תפרוץ מלחמה אלף שאלות שהיום 50 שנה אחרי נראות כל כך מתבקשות, אבל אז בביר תמדה קצת שמאלה מסוף העולם השאלות האלו כלל לא עלו בראשי.

13:30 בצהריים כל הגדוד התכנס בתוך השקם, היה די צפוף, אבל שקט. יישבנו על הרצפה מול מערך שלם של מפות שהיו תלויות על לוחות דיקט מתקפלים שכונו "טלקים" לא יודע למה. על המפות היו מסומנים בכחול כוחותינו והאויב באדום, וחיצים בכחול סימנו את התוכניות של הפריסה של כוחותינו וחיצים באדום תוכניות האויב. לי זה היה ממש לא מובן, שנאתי את המפות האלה וצירי החיצים הכחולים ואדומים זה תמיד נראה לי בלעגן לא מובן.

הקשב ! כולנו נמתחנו בעת שהמג"ד שובל נכנס לשקם, לבוש בקפידה, בגדי ב' חדשים מגוהצים, נעליים שחורות מבריקות וכומתה שחורה על הכתף, ממש דוגמן. היה למג"ד שובל מראה די יורמי לבגון אשכנזי, אבל כולם כיבדו אותו. המג"ד הסביר בקצרה שיש התראות מודיעיניות כי בערב תיפתח מלחמה. מכאן הוא החל בהרצאה ארוכה עם שמות של מקומות שבשבילי היו כאילו הם במאדים הוא תיאר את התכנון של מעבר הגדוד בג'די לכיוון התעלה ואח"כ התפצלות הפלוגות הוא המשיך לדבר בלי הפסקה והצליח לאבד אותי. הוא חזר על האפשרות כי המלחמה תתחיל בערב.

כמה דקות לפני השעה 14:00 נשמעו קולות מטוסי סילון ופצצות שהתפוצצו בקרבת הימ"ח הסמוך. אף אחד לא הבין מה קורה, הסתכלנו אחד על השני להבין מה צריך לעשות. המג"ד אמר לכולם להישאר בשקם והוא יבדוק מה קרה, אבל כולנו כבר קמנו וכאשר שמענו מקלעים יורים לאוויר לכיוון המטוסים הבנו שהמלחמה התחילה קודם. ומבלי להמתין לפקודה, כולנו התחלנו לרוץ למנקים.

ירי המקלעים לאוויר היה מבסיס הימ"ח הסמוך של חטיבת בי"ס לשריון 460 שימים קודם זיודנו והכנו אותם לאפשרות של מלחמה, והאוצר שלי הגיע משם. רצנו ישר למנקים, העוזי, הנשק האישי, עלינו, הקיטבגים היו ארוזים למשלוח, על המנקים שמנו כבר את כל הציוד, ולכן לא בזבזנו אפילו מבט אחד על המבנים הטרומיים שהיו לנו בית במשך כמה חודשים, ושלא הייתה בי כל עצבות להיפרד מהם, ובדיעבד לא אראה אותם עוד לעולם. גם לא חשבתי על האפשרות שמרגע זה ובמשך 72 שעות לא נווח אפילו לרגע, ולא יהיה לנו היכן להצטייד במזון. ונמשנו את כל האוכל שהיה בחדר, היו לנו רק מנות קרב במנק, חלפנו בריצה ליד המבנים והמקלחת ישר למשטח המנקים המאובק.

עוד מרחוק ראיתי כי המנק שלנו 3.א היה עם תותח לשמיים, מצב לא נורמלי, ותוך כדי הריצה לא חשבתי מה המשמעות לכך, כלל לא קישרתי כי בבוקר ראיתי את הנשק עובר על כל המנקים של הפלוגה ובודק מקלעים. מסתבר כי בעת ההתקפה האווירית הנשק היה בתוך המנק שלנו עובר על המקלע המקביל. וכאשר שמע את המטוסים והפצצות פשוט נמש את המקלע בעודו מפורק וברח מהמנק. למרות שלדעתי בטן המנק זה המקום הכי מוגן בעולם, למעט אם איתרע מזלך ואתה חומף פגיעה ישירה, וכך עם הציוד תותח הראשון שעשה עזרא המפקד לחזית, והתוזה של המנק, כל חלקי המקלע המקביל התפזרו בתוך הצריח, ולקח לנו ימים כדי לאסוף את כל החלקים הקטנים שהתפזרו על רצפת הצריח ומשם לרצפה התחתית. רצפת הצריח הייתה מקובעת לצריח והסתובבה על גלגל שיניים ענקי שישב בתוך טובת המנק, הרצפה התחתית הייתה חלק קבוע של טובת המנק מתחת לצריח. אני ממש לא אהבתי את הרצפה התחתית כיוון שעם תמיד הצטברו גרגרי חול ולכלוך והיה די קשה לנקות אותה. היום יש שואבי אבק שעושים את העבודה במהירות ולא ממררים את חיי הצוות בשיטות ניקוי פרימיטיביות ואיטיות ביאוש עם מברשות גילוח.

הפלוגה נכנסה לשדרת מסע והמפקד שלנו עזרא שהיה חובש כיפה ניווט את המטק בשקט ובמקצועיות. עזרא נכנס לתפקיד לאחר שהמפקד הקודם שלו ברבי נכנס לכלא בגללי, אבל זה עוד סיפור שאספר בהמשך, סיפור מרגי שבסימומו ברבי איבד את חייו בקרב.

הנסיעה במטק מחייבת את המפקד והנהג להיות בערנות מקסימלית. המטק קשר יכול להוציא ראש ולראות מה קורה מתוך פתח המטק, אבל בנסיעות ארוכות בד"כ המטק יושב על הכיסא שלו בצריח ונהנה ממרחב רגליים אין סופי, בצמוד לסדן התחתון, כאשר בסמוך במן תחמושת כדורי המטק העומדים בכוננות להיטען לתוך הסדן אחרי הירי.

בנסיעה גם התותחן לא עושה דבר, אבל המרחב שלו מוגבל ושדה הראיה של התותחן שאחראי על הירי מוגבל מאוד. יש שני אמצעים אופטיים שמגדילים את המטרה כך שהתותחן יכול לשים צלב ולירות – מלסקופ שצמוד ומקביל לתותח בעל מערך שנתות ארוך, ופריסקופ שהיה מסונכרן עם המחשב ומתכוון בהתאם לסוגי החימוש והטווח שבמרכזו צלב אחד ושנתות בודדות. בשניהם זווית הראיה מצומצמת מאוד, ותוך כדי נסיעה זה היה ממש קשה לראות בכלל ובפרט להבין בגדול מה קורה בחוץ. בכל מקרה כתותחן טוב ובוודאי בתחילת המלחמה וגם בגלל שהייתי משועמם הכנסתי את העין שלי לתוך עינית הפריסקופ וניסית לראות משהו. בהתחלה זה היה אולי משעשע אבל די מהר התייאשתי מהעניין כי זה נשאר אותו דבר חולות דיונות ועוד חולות ועד דיונות עד שנמאס לי והתמסרתי למה שתותחנים מצטיינים לעשות בכל מצב של נסיעה – שינה.

וכך למרות המצב המתוח שאנחנו יורדים לתעלה לפגוש את המלחמה פשוט תפסתי פוזה של שנו"צ בצריח. סוד כמוס לתותחנים בלבד. מצמידים את הכפל"ס לידית הצידוד הידנית שתפקידה לצודד את הצריח אם המערכת ההידראולית מושבתת. מנסים לייצב את הקפיצות במטק, עוצמים את העיניים ו...

ההוראות של עירא המ"פ בקשר קצת הפריעו לי שכן לא ניתקתי את הקשר, כי למרות שרציתי לישון, הייתי חייב להיות בהאזנה אולי ניתקל ואצטרך לירות. בהתחלה הוראות המ"פ היו לגבי אופן הנסיעה בשדרה הפלוגתית תותחים אחד לימין ואחד לשמאל, וכה הפלוגה נראתה כמו גדל עם זרועות ארוכות, ההוראה לפתוח נצרת תותח קצת המרידה אותי, אבל לא התבקשנו לפתוח נצרת תותחן, במטק היו שתי נצרות חשמליות שהשביתו את הירי. וכל כניסה למטק היינו חייבים לבדוק ירי, מדובר על ירי חשמלי, באמצעות בוחן מעגל זרם, ולוודא שהנצרות סגורות. עכשיו צריך לפתוח אחת לכל מקרה שניתקל. ואז התותחן יכול ללחוץ על מתג נצרת תותחן ולירות פגז.

לאחר כשעתיים נסיעה ב 4 אחה"צ לערך, בעת שנסענו בסמוך לכביש במעבר הג'ידי פתאום הגיח מטק שנסע על האספלט לכיוון צפון, לכיוון הבית. עזרא עצר את המטק כדי לדבר עם מי שהיה במטק השני ואני ניצלתי את ההזדמנות כדי לחלק עצמות ולצאת מהמטק ומה שראיתי על המטק השני היה די מזעזע! העיניים של כל אנשי הצוות היו עיניים שראו את הפחד הכי גדול שיש בעולם, עיניים אדומות שרק רוצות לחפש מסתור הכי רחוק מהגהנום שממנו הם בורחים ואליו אנחנו נוסעים. זה היה מראה ממש לא טוב שהיה צריך להכניס קצת פרופורציות לאדישות הנוראית למלחמה שאלה אנחנו מתקרבים. האמת שנמאס לי כבר מכל ההרצאות, הסיפורים ההכנות האינסופיות והפחד שראיתי אצל החיים מחטיבה 14 שברחו מהתופת, אני רציתי להיות כבר במלחמה ולהראות למצרים האלה את נחת זרוענו. עזרא ניסה לדבר עם המט"ק במטק אבל לאחר מילים מספר המטק של חטיבה 14 המשיך בנסיעה המטורפת על הכביש לצפון לכיוון הבית.

לאחר שעברנו את מעבר הג'ידי ללא כל תקלות, עיראה מ"פ הזהיר ממארבי אנשי קומנדו מצריים שאולי הונחתו ממסוקים, חשש מהלחימה במעברים מול החי"ר המצרי, כמו במלחמת ששת הימים, ומלחמת סיני.

נכנסנו למרחבי דיונות אינסופיות מערבית לתעלה כאשר הכיוון הכללי היו התעוזים והמעוזים בגזרה הדרומית שאליהם היינו אמורים לחבור בהגנה על קו התעלה. בשש בערב השמש כבר שקעה והמדבר חשף את שמי מיליוני הכוכבים, המשכנו לנסוע בתוך גלי הדיונות כאשר המנק שלנו 048 שעזרת אותנו נאמנה כל הצמ"פ והצלחנו להיות צוות עם ציונים גבוהים מאוד למרות שבד"כ צוות 3א הוא צוות של הכי גרועים. מנוע המנק קצת התחיל לעשות בעיות והיכן שכל המנקים עברו שיפועי דיונות תלולות באחת הדיונות שקענו עם המנק בדיונה ונאלצנו לקבל עזרה ממנק אחר שגרר אותנו בכבלים קצת לאחור וכך נחלצנו. אבל זה העיד שמשהו לא תקין במנוע התקין שלא סחב כמו שצריך.

המ"פ עירא הבין שעלינו כבר אי אפשר לסמוך בהתקפה אבל בהגנה הוא בהחלט יכול להסתמך עלינו וכאשר התחלנו להתקרב לכיוון התעלה, הפלוגה החלה לנוע באופן מאובטח ואנחנו קיבלנו את תפקיד המאבטח מרחוק בכל פעם מחדש. בהמשך ובלי כל התראה בעודנו מנסים לחבור לפלוגה, התחלנו לחטוף אש מנקים ועזרא שמייד הבין שהפלוגה יורת עלינו צעק בקשר 'חדל' אתם יורים עלינו. לא יאומן חשבתי לעצמי על חבריי לפלוגה איזה דפוקים יורים עלינו וגם לא יודעים לפגוע וזה היה מטח האש הראשון שחטפנו ירי כוחותינו. אני לא הייתי מודע למה שקורה בקשר הגדודי והחטיבתי, היה לנו רק מכשיר קשר לתדר של הפלוגה ומכשיר על תדר החירום ושם לא שמענו דבר, אחכ עזרא יעביר את מכשיר הקשר הנוסף לתדר הגדודי ושמענו שהפלוגות האחרות כבר היו עמוק במלחמה סופגות אבדות. למרות שהיינו במרחק ראייה מהתעלה לא ראינו אותה ונסענו כל הלילה בתוך ים הדיונות האינסופיות נוסעים בין דיונה לדיונה ולא רואים את הסוף.

תקוע בתוך תא התותחן, נוסעים בחושך בלי שום אפשרות לראות מה קורה ולמרות שכבר התחלנו להריח את המלחמה, תקעתי את הכפל"ס בצמוד לידית הציוד והמשכתי במאמצי לשמר את כוחי לעוד 48 שעות של מלחמה ללא שינה. בשלב מסוים חברנו לפלוגה שהאיצה קדימה ואנחנו עדיין בתפקיד המגן האחורי ובעליה לעמדת הגנה נתגלה בפני דרך הפריסקופ המישור האינסופי שלפני התעלה. האפילה הזאת שמרפה את גורלינו עד כה נעלמה לתוך לילה בהיר עטור כוכבים כפי שמצפים מהמדבר. הנסיעה הזאת של כמה שעות הביאה אותנו סוף סוף קרוב למלחמה ולנקודת תצפית שבה יכולנו לראות הרחק בקו הרקיע במלחמה שהמחינה לנו.

אלומות אור עצומות התיצבו בשמים הרחק בקו הרקיע, היו אלה זרקורי חת"מ רבי עוצמה של המצרים שאפשרו להם לנווט בתוך מרחבי הדיונות האינסופיות. קולות הירי הלכו והתקרבו וכבר יכולנו לראות את לועות התותחים היורקים פטריות אש, ואת הפיצוץ כאשר הפגזים פגעו במטרה.

הבזק הפיצוץ היה הופך ללהבה שהדליקה מדורה שהבעירה מנק או כל רק"מ אחר והעלה אבוקת עשן שזיהמה את השמים הכחולים זרועי הכוכבים. אותה עת לא הבנתי שכל הרק"מ המתפוצצים הם אחיי מחטיבה 14 שנמחקים מהחיים לתמיד, נמחקים מכוחו של צה"ל ואובדים לנצח למשפחותיהם השכולות.

היינו כמעט בתוך המלחמה אל המציאות לא חדרה עדיין למוחי, ולא תפסתי את משמעות המעמד. מולי הייתה תמונה מבובלת של אורות פיצוצים עמודי עשן קולו בקשר ואני לא הבנתי מי נגד מי, היכן כוחותינו והיכן כוחות האויב, על מי צריך לירות ואיך בכלל ניתן לזהות מישהו בתוך כל הבלעגן הזה.

שוטמתי עם הפריסקופ כאשר עיני מנסה לקרוע את החשיכה ולהבין מה קורה בין שלל המדורות. לאט לאט הצלחתי להבחין בפרטים שנחשפו ליד המדורות – ראיתי אנשים רצים כאשר נחשפו באור המדורה אבל חיש מהר נעלמים בחושך מסביב.

הגדוד הגיע לקו התעלה ולמעוזים ונרתם בניסיונות מרים לחלק את החיילים הלכודים בתוכם. ניסיונות החילוץ הסבו לנו אבדות כבדות. עזרא העביר את מכשיר

הקשר העזר לתדרים של הפלוגות האחרות וזה נשמע גרוע ביותר. אנחנו מרם הרגשנו את המלחמה כי תמיד היינו בחיפוי מאחור בגלל הבעיות במנוע. שמענו את קולו של התותחן מפלוגה א' מבקש עזרה. הפלוגה שלו סבלה ממארב חי"ר וספגו פגיעות קשות ממטולי ר.פי.ג' שהיו מאוד אפקטיביים במווחים קצרים. הוא ממש בכה בקשר, הוא תיאר שעולים עליהם מכל הכיוונים ואז נאלם.

עזרא החזיר את מכשיר העזר לתדר החירום ולא שמענו יותר את הרשתות הפלוגתיות האחרות, רק את הפלוגה שלנו, שהרשת שלה הייתה עקמה למדי. ולמרות שכבר היינו עמוק בתוך המלחמה עדיין לא נכנסנו למציאות הקשה של קרבות החילוף של הלילה הראשון שעלו לנו בחללים רבים בגלל המיפשות והיהירות של אלוף הפיקוד גורודיש שלא חשב לפנות את קו המעוזים כאשר היה ברור שתבוא התקפה עליהם, ולא היה ביכולתם לעשות דבר, חוץ מאשר להישחט ע"י כוחות מצריים בסדרי גודל אינסופיים.

מחלקה אחרי מחלקה חוסלו ע"י חיילי החי"ר המצריים בניסיונות החילוף, חלק מהטנקים כן הצליחו לחלץ חלק מהחיילים ברכיבה מבחוץ על הטנקים. בקרבות האלה טנק סמ"פ חטף ר.פי.ג' במקבע התותח.

הפלוגה שלנו נשארה ברובה ככוח חיפוי, ולא נכנסנו ליורה הרוחת שיחסלה הרבה מהכוחות הסדירים שעקנו בביצת הקרבות עם החי"ר המצרי הרב. הלילה הראשון היה הלילה היחיד שהיו בו קרבות מרים, בלילות האחרים שני הצבאות לא נלחמו.

הלילה ראשון היא ארוך ומעייף, הקשר עבד בלי הפסקה, אבל ראשי היה על ידי הצידוד ששימשה ככרית פוך אוזנים משובח. חצי ישן חצי ער חשבתי מה אני יכול לתרום למאמץ ומה יקרה אם הטנק ייפגע או המנוע ילך ואנחנו נצטרך לשמור על עצמנו. חשבתי על העובדה שאין לנו מקלע נוסף, כי את המקלע השלישי הכנסנו למקביל במקום המקלע שהתפרק ואם נצטרך מקלע להגנת חי"ר על הטנק, כך כונתה התרגולת שבה אנו משתמשים בחצובה הרגלית להעמדת מקלע מחוץ לטנק. המחשבות האלו בחצי ערנות הביאו אותי לבט"ר רפיח היכן שעשיתי מירונות ראשונית כחייל חי"ר שלב 6 שיוודע להשתמש בנשק קל כולל מקלע 0.3. מקלע בראונינג שהשתמשו בו במלחמת העולם השנייה וגם ב- 1973, מקלע שהיה מצונן אוויר ושאני הייתי מומחה לא קמן במיפול בו ובהפעלתו.

פרק 3 - גיוס בקו"ם ובמ"ר רפיה

4 פברואר – מאי 1973

ספטמבר 1989, במהלך האינתיפאדה הראשונה, הייתה הפעם האחרונה שביקרתי ברפיה בשירות מילואים. דרגתי רס"ן ותפקידי מ"פ מפקדה של גדוד הנדסה, היום זה נקרא פלוגת לוגיסטיקה. סה"כ 30 יום מזה 24 בתפיסת הקו, 6 ימי אימון והתארגנויות. והסיפורים יכולים לאחסן ספר שלם, אבל זה בהזדמנות אחרת. ביום הגיוס לשירות המילואים יצאתי השכם בבוקר מאילת, שם גרתי אותה עת. נסעתי כל הדרך רכוב על הג'יפ הלבן הפתוח שלי, אין דלתות אין קירות רק יריעת גג להגנה מהשמש והרוח שורקת מכל הצדדים, ומנפנפת את כל מה שלא קשור היטב. לבוש בגדי עבודה צהליים, שעש לקרב, ישבתי כמו תמיד, בפוזה של ג'ון ווין כשהוא נכנס לזירת קרב אקדוחנים, רגל שמאל על המשקוף, כשהיא בולטת מחוץ לג'יפ, הרגשתי מלא עוצמה ורצון לשרת את ארצי ככל יכולתי. ממש בכניסה לרפיה ליד בסיס המנהלה, כשאני עובר ליד קבוצת בתים קטנים חד קומתיים מוצלים ע"י עצי אקליפטוס ענקיים שנמטעו ע"י הבריטים, נזרקה עליי אבן שהצליחה במזל או יכולת צלף, לפגוע ברגלי השמאלית הבולטת מחוץ לג'יפ. למזלי נעלתי כבר את נעלי הצבא השחורות שהגנו על רגלי. אבל המכה הזאת הייתה כה חזקה, חדרה לתוך הרגל וצבעה את ציפורן הבוהן לכחולה במשך כל שירות המילואים. הכאב הזכיר לי איך צריך לטפל בערבים – אין דיבורים רק כוח כוח ועוד כוח, זו השפה היחידה שהם מבינים. המשכתי בנוסיעה ולא עצרתי לרגע כאילו לא קרה כלום, לא רציתי להיות חשוף בג'יפ הפתוח לעוד אבנים כאלה, ולא רציתי שאלה שפגעו יידעו שפגעו בי. באותו לילה חזרתי לבדי לנקום בבית שממנו נזרקה האבן. מצויד ברוגטקה מקצועית שנתן לי בהשאלה ידידי יקי הרוקח מאילת, ובגולות מתכת מקצועיות שגם אותן נתן לי, ניפצתי את כל שמשות הבית כולל קולטי השמש. למרות רעשי הניפוץ שנשמעו היטב, אף אחד מהדיירים לא העז להוציא את האף כדי להתלונן, או לבדוק מה קורה. הם ידעו שזה מגיע להם ושתקו. בהמשך השירות עברתי ליד הבית הזה עוד הרבה פעמים, אבל אף אחד לא העז להציץ או לזרוק עליי אבנים. אני ממש לא שונא ערבים בהכללה, למרות ההיסטוריה שלנו, אבל האצבע הכחולה הכניסה מימד של שנאה ברגשות שלי כלפי הפלסטינים שזורקים אבנים.

למרות שאנחנו פלוגת מפקדה, נהגים, מחסנאים, חמושניקים ועובדי מטבח, המג"ד נתן לנו כמה תפקידי לוחמים - סיור אחד ו-5 תצפיות. בסיום שירות המילואים נשלחתי לבירור אצל המג"ד, איך זה שמ"פ המפקדה ידה הכי הרבה כדורי פלסטיק בגדוד. היינו צריכים למלא דוח על כל כדור שנורה. כמובן שתמיד יש לי תשובות, גם אם לפעמים אני צריך להמציא אותן, זרקו עליי אבנים, פגעו בי, לא ציינתי את ירי העונשין שהייתי עושה לכל מיני מעצבנים שזרקו עלי אבנים והצליחו בפעם הראשונה לברוח אבל אח"כ שילמו את המחיר. הפציעה של כדורי הפלסטיק הייתה לא נעימה, וכמובן אם מדובר בעין הרי אפשר לשכוח ממנה, אבל אני תמיד הייתי צלף, ותמיד כיוונתי לרגליים. זה לא היה הבירור היחיד שונאלצתי לעבור, האשימו אותי שהרבצתי עם אלה לאיזה זקן בשוק. כמובן שזה היה שקר גס. באחד מימי השוק כשניסיתי להציב את חיילי התצפית במקום, זרקו עליי מטח אבנים שפגעו בי, אבל אני הייתי מוגן על הראש הפנים והגוף. חלק מהאבנים שזרקו עליי פגעו בוקן שלרוע מזלו היה במסלול שלי בחזרה לרכב, בסה"כ ניסה למכור פטרוזוליה בשוק, אבל האבנים הכבדות שברו לו את הפנים באלה. בחיים לא הייתי עושה כזה דבר, אבל התלוננו נגדי שאני שברתי לו את הפנים באלה. בחיים לא הייתי עושה כזה דבר, אבל מצפוני ייסר אותי שלא עשיתי כלום כדי לעזור לזקן כשנפצע. ידעתי היטב שאם הייתי מתעכב אפילו לדקה גם אני וגם המאבטח שלי היינו נפגעים.

כל בוקר הייתי חייב להוביל את חיילי התצפית למקומם. הכוח כלל קצין, 2 כלי רכב 2 נהגים, 2 מאבטחים 1-3 חיילים שהובלנו לתצפיות. בכל יום חובת הקצין להוביל בראש את התצפית למקומה. לשאלתי המג"ד אמר לי שיאכלו מנות קרב אבל אני לא הסכמתי לרעיון וכל יום חילקתי אוכל חם, המג"ד ידע ולא התערב בהחלטתי. בנסיעות חלוקת האוכל רק רכב אחד נהג תורן מטבח ומאבטח היינו 4 בסה"כ. אף אחד לא רצה להיות המאבטח שלי, כי כל נסיעה כזו היוותה מטרה לזורקי האבנים וגם בקת"בים (בקבוקי תבערה). בתחילת השירות הפלסטינים בוחנים אותך, וכך קרה שכל נסיעה כזו הייתה מלווה בירי כדורי פלסטיק, והפעלת הנשק הכי עוצמתי ב-ג.ג. הממוגן מפני אבנים היו מטולי כדורי גומי. צינורות מלאי חומר נפץ וכדורים עגולים מתכת מבפנים גומי מבחוץ שניתן לירות רק קדימה עם כיוון הנסיעה. בימים הראשונים בכל סבב כזה של חלוקת אוכל הייתי משתמש בכל המטולים, לא הייתה לי כל כוונה שמישהו יתקרב אלינו.

היחידים שהסכים להיות המאבטח שלי היה שימי, חייל שתקן יפה תואר שנראה כמו שחקן קולנוע, שנינו לא היינו דברנים גדולים, אני הייתי עסוק בלחפנל את פלוגת המפקדה ולראווג לגדוד, אבל בכל נסיעה שימי התייצב לתפקיד המאבטח ללא בדל פחד בעיניו היפות. שימי נתן לי הרגשה שהגב שלי מכוסה, ולא משנה מה אני אעשה הוא יהיה אחריי מגן על הגב שלי. יום יום בבוקר היינו צריכים להציב 5 תצפיות לפני שהעיר מתעוררת, בצהריים מחלקים אוכל חם, ולפני חשכה מתקפלים. שימי היה מאבטח אותי, ומאבטח נוסף עם שני נהגים שמרו על הרכבים בנקודת מסתור קרובה לתצפית, ואז היינו מובילים את התצפית למקומה אני בראש עם כדור חי בקנה ואצבע על ההדק, 3 חיילי מפקדה שעולים לתצפית מצוידים במכשיר קשר והרגשה מאוד רעה לעובדה שהם יהיו תקועים יום שלם תחת מטר אבנים באמצע רפיח, ושימי המאבטח מאחור, תמיד שקט, אבל תמיד ידעתי שהוא יעשה את העבודה.

בימים הראשונים לשירות כל בוקר כשהצבתי את התצפיות זו הייתה סצנה מחמירה ובלתי אנושית. ליבי נאטם לרגשות כאבן וביצעתי את הפקודות בלי ערעור. בכניסה לכל בית בחדר המדרגות תחנונים של נציג דיירי הבית, בד"כ הכי זקן והכי חולה, הוא היה מתחנן בערבית שלא נציב תצפית על גג הבניין, שכן זה הפך מטרה לאבנים שנורקו על חיילי התצפית, בד"כ בניין 4-5 קומות. חלק מהאבנים שלא הצליחו להגיע לגג ולפגוע בחיילי התצפית, גרמו נזק רב לחלונות ולקולטי השמש של הבניין. להפתעתי בכל יום כשהגעתי לתצפית ראיתי עשרות אם לא מאות אבנים פזורים על הגג, לא הבנתי איך הצליחו לזרוק כל כך גבוה. ערמות האבנים היו עדות למתרחש במשך היום. אנשי האינתיפאדה היו זורקים על חיילי התצפית ואלה היו משליכים את האבנים למטה לרחוב כדי להשיב מלחמה, ובכל זאת כמות האבנים שנותרה העידה על המלחמה שהתרחשה כל יום על הגג. וכך בבניין אחד הייתה זו אישה זקנה קטנה ועגולה, שדיים ענקיות בתוך חזיית בד צבעונית, קצת הזכירה לי את אימי, וכאשר חיבקה אותי בניסיון נואש למנוע את העלייה, הרחתי ממנה את ריח התבשילים שבישלה והתבלינים שבהן השתמשה, ולבסוף כשלא עזרו הדיבורים והיא לא הפסיקה את החיבוק, נאלצתי לדחוף אותה מעליי וגרמתי לנפילתה על הרצפה המלוכלכת זרועת האבנים.

ליבי היה גס, ביצעתי את תפקידי והובלתי את החיילים לתצפית ולא התעסקתי בזמנות הומאניות. בבניין אחר איש זקן שדוף וכפוף שכל שיניו צהובות מניקומין עם כתמים שחורים שהעידו על חוסר בשיניים, איכשהו הזכיר לי את סבי הלובי שגם הוא אהב לעשן והשפם שלו היה צבוע בניקומין וריח של עראק, הזקן כרע בדרך וחיבק את רגלי, בניסיון למנוע ממני את העלייה לגג, גם לו לא עזרו התחנונים, ולבסוף נאלצתי לנער אותי מרגלי ויכולתי לראות את האדישות על פניו למרות שבוודאי זה כאב לו.

המשכתי בתפקיד הצבת התצפיות כל השירות, יכולתי לשלוח את הסמ"פ, אבל הוא לא שש לרעיון. בוקר אחד בבניין בן 4 קומות תוך כדי עליה לגג כשאני עם אצבע קלה על הדק ללא נצרה, נפתחת הדלת בקומה השנייה בפתאומיות.... כדור צהוב התגלגל על הרצפה ואני עוד שבריר שניה יורה במי שמנסה להתפרץ למסלול העלייה שלי, עניין שאני יכול לעשות ללא הנד עפעף, אין לי כל עכבות להרוג אויב שבא להרוג אותי, פתאום אני פוגש עיני ילד קטן צוחקות שרדף אחרי הכדור הצהוב. התמונות הקשות האלה הולכות איתי כל חיי.

באחת מהתגובות שלי לעיתון כתבתי שהרגשתי נאצי, כשנאלצתי לשלום באוכלוסייה אזרחית שממש שנאה אותנו. אבל מילאתי את המשימה מבלי להניד עפעף.

בעת שירותי כקצין בסיני ביליתי בחוף של רפיח כמה פעמים, ושנים אח"כ לאחר שהתגרשתי, בדרכי לטייל בקהיר במיול של פנויים פנויות. מיול שהחזיר אותי לזיכרונות המלחמה, למרות שהינו 3 גברים 1 - 25 נשים מטיילות ומדריכה שבמהלך כל המיול הסבירו לי היטב מדוע זה מיול פנויים פנויות. בהמשך עשיתי את המיול עוד כמה פעמים בחינם בגלל החוסר בגברים שפחדו לצאת לכוח מסע שהכוחות בלתי שווים.

אבל הפעם הראשונה שלי ברפיח הייתה בסוף פברואר 1973 כשהגעתי למירונות שריון בבט"ר רפיח, 3 חודשים שבמהלכם לא ביקרתי אפילו פעם אחת בחוף הים היפהפה.

התגייסתי ב- 4/2/1973, ירד קצת גשם ואבי הסיע אותי במשאית שלו מהבית בבת ים ללשכת הגיוס ביפו. המרחק די קצר לא הייתה תנועה ושרדות עצמאות הרחוב בו גרתי הופך להיות שדרות ירושלים ביפו משכנה של לשכת הגיוס שהייתה בסיס בריטי בעבר. אח"כ נסענו באוטובוס לבקו"ם בתל השומר. אימי בכתה כל הלילה, כאילו שזו הפעם האחרונה שהיא תראה אותי בחיים. בבוקר השכם היא המביעה את יגונה בהכנת כבדי עוף עם בצל מטוגן, מעדן שעד היום אני אוהב. היא האשימה את הבצל שגרם לדמעות לזלוג מעיניה ללא הפסק, וכולנו ידענו שזו לא האמת. היא הכניסה את הכבדים והבצל לפיתות, הוסיפה 2 ביצים קשות ומלפפונים ירוקים, כדי שיהיה לי אוכל לדרך, ככה היא פיטמה אותי כל החיים, ועד היום אני מאשים אותה במשמניי. ביום גיוסי שקלתי 108 ק"ג והיום רק 120 ק"ג.

בימים הראשונים לגיוס "ביליתי" בגיבוש צנחנים, אבל ביום השלישי הרופא מצא שאני שמן מידיי. ממש מעצבן, 3 ימים טרטר אותי בכל מיני ריצות ועינויים, והייתי שמן מהרגע הראשון שהתגייסתי אז למה בזבוז הזמן. אח"כ שבועיים בחיל הים, היו לי מחשבות להיות קפטן של אוניה, כמו כל גיבורי ילדותי שהיו קפטנים מגלי ארצות - דרווין, מגלן וקולומבוס. אבל בחיל הים לא הסכימו כי אלך לקצונה לפני שאשרת לפחות שנתיים כחייל, מה שממש לא התאים לי כי אצה לי הדרך להיות קצין הכי מהר שאפשר. גם העובדה שהקאתי בכל ההפלגות העידה שצדקה אימי כשלא נתנה לי ללכת לבית ספר לקציני ים בעכו שהיה משאת נפשי בתיכון. ובסוף היסודי 1968 ולפני ההחלטה לאן להמשיך בתיכון, בגיל 13, כשאימי סירבה לאפשר לי ללכת לבי"ס לקציני ים בעכו עשיתי מעשה מחאה כפי שאני עושה מידי פעם, מעשה קיצוני שכולם מתפלאים איך הילד הלבנבן, השקט, הביישן והשמנמן הזה יכול לעשות כזה מעשה. בלילה ברחתי מהבית לחוף הים, התכרבלתי בתוך עצמי כועס על אימי שלא הסכימה אפילו לחשוב מעט על בקשתי, נרדמתי על החול הלבן בחוף הים בבת ים, שהרגשתי בו כמו בבית שכן הרביתי לבקר בחוף בעיקר לצורך דיג, הייתי דייג מקצועי עוד מגיל קטן. ההשכמה בבוקר לא הייתה נעימה בכלל, אימי שידעה לאן אני יכול לברוח ולא ישנה כל הלילה בדאגה, החטיפה לי כזו סמירה כשמצאה אותי ישן על החוף, סמירה שהמהמה אותי. ולמרות שהייתה אישה קטנה ואני הייתי ממש גדול עליה בכמה מספרים, היא סחבה אותי באוזן חזרה הביתה כשאני מילל כתינוק בכיין.

הייתי עוד כמה ימים בבסיס תל השומר עד שקיבלתי הצבה לשריון. ימים ארוכים אינסופיים שבהם רס"ר הבסיס נתן לנו לצבוע שוב ושוב את עצי האקליפטוס עבי הגזע במחנה תל השומר שנמטעו ע"י הצבא הבריטי. ביום השלישי שצבעתי את אותו עץ מצאתי עצמי בוכה בפעם הראשונה מאז הסיפור על החוף בבת ים, על השירות המיפשי והמיותר – צובע עצים. אולי זה מה שתרם להתלהבות הבלתי מהוססת כשמעתי את הכרוז בשוק העברים בבקו"ם מכרזו את שמי כמי שמשוּבָּץ לשריון.

כל בוקר בבקו"מ תל השומר היה מסדר שקראו לו שוק עבדים. אנחנו המירונים עמדנו בשלשות במבנה ח ענקי, והמפקד התורן היה מקריא לנו את השיבוּצים, וכך יום ועוד יום ועוד יום עד שלבסוף אחרי שבוע שהייתי בתל השומר סוף סוף השם שלי וההצבה – לשריון ! באותו רגע לא ידעתי מה המשמעות של ההצבה לשריון אבל שמחתי שסוף סוף הציבו אותי היכן שהו, ושריון נראה לי חיל מספיק קרבי בשבילי, וכאשר חשבתי על המנקים בסרטים של מלחמת העולם השנייה זה נראה לי תפקיד מתאים לי, למנק יש עוצמת אש נכבדה, שריון שמשמש הגנה, ויש הרבה מקום לציוד. והכי חשוב מנקים זה תמיד בקו הראשון, מספיק קרבי בשבילי וכפי שרציתי. מהיום הראשון שהיו לי מחשבות על השירות בצבא רציתי לשרת ביחידה הכי קרבית שאפשר ובמקום הכי מסוכן. רציתי להוכיח לאבי שכל ההכנה שעשה לי כל חיי לא הייתה לשווא, ולהוכיח לכולם שאני מסכים לקריאתו המפורסמת של טרומפלדור " טוב למות בעד ארצנו". לא ידעתי אז שמשאלתי זאת הולכת להתגשם כמעט במלואה, ובוודאי לא את משמעותה המייסרת.

למחרת בבוקר העלו אותנו לאוטובוסים ונסענו בשיירה מתל השומר לבמ"ר רפיח, בחבלי ארץ לא מוכרים לי, הגענו ישר לארוחת צהרים הכי לא טובה בעולם והכי רחוקה מהאוכל של הבית, אימי לא הייתה בשלנית בלשון המעטה, אבל אהבתי את האוכל הפשוט והבסיסי שמורכב בד"כ משניצלים כל יום. עברנו תהליך מהיר של שיבוץ. שובצתי למחלקה שלוש, והמ"כ שלי רב"ט אטיאס, ממש על ההתחלה "הטביל" אותי כמוטי. הוא טען לפני כל המחלקה שהשם שלי מרדכי זה יותר מידי ארוך כדי לשמש שם לחייל קרבי ולכן מיום זה שמי בישראל יהיה מוטי ולא מרדכי. היום זה נשמע ממש הזוי שמרוקאי ששמו אטיאס ישנה את שמי ממרדכי למוטי. וכך מי שמכיר אותי מלפני המירונון קורא לי מרדכי, ואחרי המירונון קורא לי מוטי.

המירונון ברפיח הייתה כמו כל מירונון כניסה לתוך העולם הצבאי, לימוד בסיסי של שדאות, כלי נשק ומשמעת בלתי גמישה של השריון. אבל כאשר יום אחד רב"ט אטיאס החליט שאני הכי שמן במחלקה יהיה על האלונקה סירבתי פקודה, לא הסכמתי להיות על האלונקה, אטיאס שבמהלך המירונון החל מחבב אותי נדהם מהסירוב וצרח עליי את כל הדברים שיכולים לקרות לי כולל כלא, לא עזר לו כלום, לא עליתי על האלונקה. בסוף המסע כשחזרנו לבסיס הנושא מעולם לא עלה.

במירונון הנשק האישי היה רובה חצי אוטומטי בלגי FN , למדנו גם על העוזי, מקלעונים, רימוני רסס, וכלי הנשק הכי כבד היה מקלע 0.3 בראונינג שמדגם שראיתי אותו זו הייתה אהבה ממבט ראשון. וכשאני אוהב משהו אני הופך עולמות כדי להיות המומחה הכי טוב. בהמשך אהיה אחד האנשים היחידים מיומנים בהפעלתו. במלחמה השתמשתי מעט במקלעים, רוב ההתקלויות שלנו היו בטווחים ארוכים, ולא השתמשנו במקלעים. בקמ"ט וגם בקק"ש המקלעים שלי היו הכי מטופלים שבעולם ותיאום הירי הקצת מוקדם שלהם גרם להדק להיות ממש רך - לחיצה קלה על ההדק גרמה למקלע להשמיע קונצרט ירי תאוה לאוזניים למי שאהב מוזיקה כזאת.

ההתמחות שלי במקלעים היו כנראה אחת הסיבות שלא העיפו אותי מקק"ש לאחר שהרבצתי למדריך שלי, שבעט בי בעת שישב על כיסא הגון בגלל משהו שעשיתי לא בסדר. הייתי צלף עם התותח, מוגן קונצרטים בעת הפעלת מקלע המפקד, תוך כדי ביצוע כל המטלות האחרות, בתיאוריה הייתי יכול לאכול כריך ולהמשיך לירות, המקלע שלי תמיד נתן מוסיקת רקע בלתי פוסקת.

בהמשך כשאהיה מ"מ זכיתי למקום ראשון גרודי בביקורת חימוש תודות לטיפול האישי של במקלעים. עניין שהביא בסוף לסילוקי מהמנקים לתמיד בגלל סירוב פקודה.

במירונות למדנו לישון באוהלי סיירים, לסחוב ציוד על הגב, לא לפחד מתנאי מזג האוויר, מטווחים, מסע, ובקיצור להיות חיילים.

אמא שלי השתגעה מדאגה מזה שהייתי בצבא. כל שבת היא הייתה צריכה לוודא שיש לי מספיק אוכל. כל שבוע הייתי מקבל חבילה שכונתה "מלביזיה" בגלל הגודל - קרטון ענק מלא אוכל - חלה פסטרמה ועוד ועוד, ואם אפשר היתה מגיעה בעצמה עם אבי לראות אותי. באחת השבתות שהוריי הגיעו לרפיח אימי הביאה את חברתה לעבודה ואת הבת היפה שלה, רומניה עגלגלה במקומות הנכונים חלומי הרטוב של כל גבר ובוודאי חייל חרמן במירונות, אבל אני הייתי כזה בתול ביישן ולמרות שסברניה הגיעה לבושה במדי חיל האוויר המצוחצחים שלה וחמוקיה הבולטים היוו פנטזיה לכל גבר שנתן בה מבט אחד, לא הנתתי שום מהלך, חוץ מאשר לסדר לה כסא ישיבה נוח ליד המשפח. הייתי ממש ביישן ולא בעניינים, ביחסים עם בחורות, ומעולם לא נפגשתי שוב עם סברניה הרומניה, למרות שלפעמים היא עדיין מופע אצלי בחלומות. בהמשך חיי פגשתי באילת בעוד סברניה, אבל מרוקאית. שגם היא נראתה כמו שפנפנה מדפי האמצע בפלייבוי. הסברניה השנייה הייתה מנהריה, סוהרת בכלא והיו לנו יחסים כמה חודשים עד שנאלצתי לחזור לניגריה ולה לא היה אומץ לחיות איתי באפריקה. שתי הסברניות גרמו אצלי להתניה פבלובית לגבי השם סברניה. וכל פעם שאני הולך להביא לאימי הזקנה סברניה מהקונדיטוריה של סמי שנמצאת באותו בניין בו גדלתי - הרצל 53, פינת שדרות עצמאות 19, בת ים, מול בית ספר תחכמוני 2 בלוקים מחוף הסלע, עולות הפנטזיות במחשבותיי על שתי הסברניות בחיי.

הגיוס והמירונות כבר הפכו אצלי ממזמן לזיכרון רחוק שהפרטים בו די מטושטשים, למעט עצי האקליפטוס הענקיים בתל השומר שאת הגזעים שלהם סיידתי בלבן שוב ושוב. ומבט"ר רפיח מה שהיה הכי יפה, במבט לאחור, זה ערב רב של ישראלים מכל הסוגים והשבטים, מיעוט קטן חובשי כיפה. מרוקאים, עיראקים, אשכנזים, פולנים, תימנים, רוסים ותיקים, אתיופים עוד לא היו, והקבוצה הכי מגובשת הייתה קבוצה של חיילים עולים מגרוזיה. הם נראו קשוחים כאלה שטוב שיהיו בצד שלך. במהלך שירות המילואים הייתה גם לי קבוצה של "גרוזינים" כאלה שהיו כולם במטבח, שפים של בתי מלון, ואשר לצערי הייתי צריך להתעמת עם כולם כדי לעשות דברים בדרך שלי. באחד מעירותי המילואים שלי כשנכנסנו לדרום לבנון ימים לפני שהחזרנו, נאלצתי לאפות 20 חלות בעצמי לאחר שצוות המטבח הגרוזיני סירב לעשות זאת. אבל זה כבר סיפור אחר. ואם אתם לא מאמינים אתם יכולים לשאול את ידיד ערן ירב מניו יורק שעשירתי איתי בגדוד.

פרק 4 – יום ראשון 7 אוקטובר

מחסל את הטנק הראשון

הבוקר הפציע על מרחבי הדיונות לא הרחק מהתעלה. הלילה הראשון למלחמה אף שהיה ארוך ומתיש לא הצליח לנסוך בנו עייפות, והצוות היה בערנות מלאה. אני הייתי הכי ערני שכן הצלחתי לתפוס חרופ אחד או שניים בתא התותחן.

הטנק שלנו 048 הזקן המשיך לסבול מבעיות המנוע, ועירא המ"פ שהיה מודע לבעיה הטכנית של הטנק, וששמר עלינו כמו אמא אווזה דאג לתת לצוות שלנו משימות של חיפוי מרחוק, הוא חשש שלא נצליח להתחמק מהאויב אם זה יגיח פתאום מתוך אחת הדיונות. וככה למרות הלחימה הקשה בגזרת התעוזים והמוצבים לא ממש הרגשנו את המלחמה על בשרנו. ראיתי הכל מרחוק דרך הפריסקופ והטלסקופ. מידי פעם עירא המ"פ היה פוקד על דימום מנועים כדי להקשיב למדבר ולשמוע אם טנקים אחרים מתקרבים אלינו, אבל כלום. מרחוק ראיתי את הטנקים הבורעים שלנו במרחבי הדיונות האינוסופיות. לא הצלחתי למצוא שום מטרה כדי לירות עליה, וככה הלילה הראשון של המלחמה ולמרות הקרבות והאבדות, עבר מבחינתנו בלי כל ירי משמעותי.

המשכנו לשייט בין הדיונות, עולים יורדים, תופסים עמדה, משפרים עמדה ומנסים לתפוס לנו איזה מטרה. צינת הלילה המדברי לא התנתקה עדיין ותרמה לערנות שלנו. העין הימנית שלי הייתה תקועה כל הזמן בתוך הפריסקופ, ובציוד קל ימינה שמאלה ניסיתי למצוא את האויב. למדתי להיצמד לעינית הקמנה שהייתה עדשה חזקה שהגדילה פי 8 ולשמור שלא אחטוף מכה בארובת העין בעת שרפי הנהג שלנו הקפיץ את הטנק מידי פעם. כל הזמן חיפשתי את האויב במלוא המרץ.

פתאום אני מזהה טנק "תובה" (ללא צריח) מסוג משחית טנקים SU100, הטנק הראשון שאני פוגש במלחמה פנים מול פנים באור יום מלא ללא כל הפרעות.

טנק לפנים אני צועק בקשר

עזרא המט"ק שעומד כל הזמן בעמדת המפקד לישיבה, מודד טווח 900 מטר, ונותן פקודה אש במהירות, מחשש שהטנק הזה ירה עלינו קודם.

אני שם צלב על הטנק ויורה פגז מעיך שהיה לנו בקנה, ואשר מיועד לחי"ר.

בוֹמְסָמָס ,

הטנק מזדעזע ומעלה ענן אבק מהדף הפגז שיוצא מלוע תותח 105 מ"מ שלנו. אבל גרגרי החול, ולא כמו האבק בביר תמדה, מייד שוקעים, ויש ראות טובה לפנים.

אני עוקב אחר פגז המעיך, שמהירותו כחצי ממהירות הקול, וחצי מפגז חש, בעזרת הנותב בעקב הפגז שמסמן את מעוף הפגז באוויר לכיוון משחית הטנקים, ובמשך שניה ארוכה כאשר הפגז באוויר, שניה שנראית איטית להחריד. הפגז נוחת מטר לפני הטנק ובפיצוץ מעיף טונה של חול על הטנק. הטנק בכלל לא נפגע, אבל ראיתי איך אנשי הצוות המצריים בורחים ממנו ורצים לכתף דיונה סמוכה. רק כשאני אחטוף אני אבין את המשמעות של ההדף שיוצר הפגז במעופו ואח"כ הפיצוץ, גם אם הוא מחוץ לטנק.

אני עוקב בפריסקופ אחרי אנשי הצוות המצרי שרצו על הדיונה ואני רואה שהם רצים לכיוון קבוצה גדולה של חיילים מצריים שהתחפרו בדיונה הזאת. מייד חשבתי על האפשרות שהחיילים האלה יירו עלינו מילי סאגר שפגעו קשות בטנקים שלנו בלילה הראשון. חי"ר המצרי היווה איום חמור יותר, ולכן עזרא פקד על סלוניקי להמשיך עם המעיך, ועליי פקד לפגוע בחיילים ולעזוב בינתיים את הטנק תובה.

צלפתי לתוך החי"ר המצרי פגו ועוד פגו, ויכולתי לראות איך קבוצת החיילים הצופה שהייתה שם על הדיונה ממול חוטפת את הפגזים ומתפרקת לחתיכות מקפצות כאילו שמפעיל תיאטרון הבובות שהפעיל אותם השתגע. החיילים המצרים לא השיבו אש במהלך כל הזמן הזה שירינו עליהם, לא הבנתי למה.

במחשבה לאחור, לא הייתה בי שום חמת זעם או כעס על החיילים שדנתי למוות כמו אלוהים, למרות הקריאות הקשות בקשר שעמענו בלילה, לא הייתה בי שנאה או רגש נקמה במי שפגעו בחברי, בהמשך המלחמה כשאראה את הפצועים וההרוגים שלנו הרגש הזה התחזק מאוד. גופי, מוחי, חושיי, כל כולי פעלתי באופן די אוטומטי, על פי האינסטינקטים שצרב בי החינוך שקיבלתי מאבי, וערכי המולדת, והכל כדי להגן על משפחתי, ביתי ומולדתי. המשכתי לירות וכתשתי את חיילי האויב וליבי אדיש לגמרי למחזה המזוויע המתחולל מול עיניי, איך הם מתפרקים לחתיכי חתיכות. חיסלתי באותו יום תחת השמיים הכחולים חיילי אויב רבים. התנהגתי כמי שמנותק מהמציאות, הרגשתי כמו שאני נמצא בסט צילומים של סרט, ולא באמת במלחמה שבה אנשים נהרגים ונפצעים.

במשך כל הזמן הזה החיילים המצריים התחפרו בדיונה ככל יכולתם ולא השיבו אש בכלל, בליבי בזתי להם. אז לא ידעתי את מה שאלמד אח"כ, מה המשמעות להיות תחת התקפה של אש שטוחת מסלול, את ההלם המשתק מגל ההדף העצום, הלם שגורם לך לרצות להיבלע באדמה, לחפור בציפורניים כסרטן בחול ולהיעלם, הרגשתי אין אונים ושיתוק משתלמט עליך והגוף שלך שפשוט רוצה להיעלם. רק לאחר שאני אפצע אני אבין את אותם חיילים שמאימת ההפצה מאבדים את הכושר לשלוט על שרירי פי הטבעת ודרכי השתן, שחירבנו והשתינו על עצם כמו בובה רופסת. ואז באה הפגיעה הפיזית שמרסקת את הגוף פוגעת ותולשת איברים, ובשיא הטראומה מגיע השקט, אולי בגלל עור התוף שנקרע, ולרגע הכאב נעלם, ואולי בגלל שאי אפשר יותר להכיל אותו ואת האיום הקיומי. הגוף רק רוצה לשרוד ולהימלט מהמקום הנורא הזה שמנסה להרוג אותך. לכו תראו את הסרט 'אפוקליפסה עכשיו' ואולי תצליחו להבין למה אני מתכוון. איך במלחמה הופכים למכונה רצחנית המאבדת את האנושיות.

אחרי שיריתי את מרבית פגזי המעיך, עברתי לירי מקלע מקביל, ראיתי את ממטרות החול הקטנטנות של פגיעות הקליעים בחול ליד חיילי האויב והקליעים האלה, גם בטווח רחוק, אם פגעו במישהו זה היה אפקטיבי. במהלך כל הזמן חיילי האויב לא השיבו אש ורק ספגו.

בתוך הטנק הרגשתי מוגן כמו בתוך מבצר בעל קירות הפלדה, יורה אש על האויב בלי הפסקה, לא היו בי כל רגשות חמלה למראה הגופות המתפרקות, אולי היה זה בגלל המרחק שמנע ממני לראות את הדם ואת הסבל של חיילי האויב, המשכתי לירות ולהרוג כמו מכונה, כמו חייל שיודע שזוהו תפקידו בלי הרבה מחשבות, לחסל כמה שיותר חיילי אויב בלי למצמץ.

באותו בוקר שמוף שמש חיסלתי חיילי אויב רבים, מילאתי את תפקידי כלוחם בצורה טובה מאוד, יחד עם כל הצוות שלנו, אבל כנראה גם חיסלתי כל שביב אנושיות שבי. בהמשך היום ראינו מנקים של האויב ממרחקים גדולים, בהתחלה מעיך בגלל שזה מה שהיה בקנה, פגז ראשון מחטיא ועוד פגז בחיקון עצמי, המעיך במהירות האיטית שלו מחטיא ועוד פגז מחטיא, ואז עברתי לחש שגם איתו לא הצלחתי לפגוע במרחקים האלה, או אולי פגעתי אבל המנקים לא התפוצצו. עברתי לחלול פגז ראשון מחטיא תיקון עצמי גם פגז שני ושלישי מחטיא ברביעי הטנק התפוצץ במכה אחת. בטנק השני פגעתי רק בפגז החמישי או השישי ועד סוף היום בטן התחמושת שלנו הייתה כמעט מרוקנת, אבל הורדנו 3 מנקים. התפקיד שלנו המשיך להיות חיפוי מרחוק, שמענו בקשר הגדודי כל הזמן כי מנקים נפגעים מטילי סאגר וקיבלנו הוראות איך לנסות להתחמק מהטילים האלה. למזלי אני לא פגשתי את טילי הסאגר אלא רק אש מנקים.

אף אחד לא נתן הוראה לחסוך בתחמושת, ואני בכלל לא חשבתי איך נמלא את הבטן מחדש, יריתי כדי לפגוע בלי חשבון של לחסוך בתחמושת, חייתי מהיד לפה. לקראת הערב קיבלנו הוראות לנסוע לכביש להצטייד. המ"פ שלח מחלקה כל פעם כדי שהפלוגה תמשיך לתפקד וגם כדי לא ליצור עומס על הסמיטריילרים שהסתנונו על הכביש ממש עד לחזית.

נהגי הסמיטריילרים שנוראו מבוגרים בעינינו, קיבלו אותנו בלבביות אבל ביקשו מאיתנו להודרו. זה לא הפתיע שהם רצו להסתלק מהחזית הכי מהר שאפשרי, מספיק פגו אחד כדי לפוצץ את כל המשאית העמוסה תחמושת. הנהגים האלה סיכנו את חייהם בהובלת דלק ותחמושת ממש לקו החזית, והזכירו לי את אבי והסיפורים שלו על מלחמת העולם השנייה, שעכשיו הוא כבר זקן מידי למילואים. תהיתי לעצמי מה הוא עושה עכשיו, לא סיפרתי להוריי שאני לוחם בחזית, לא רציתי להדאיג אותם. סיפרתי להם שאני עדיין מירון ורק מעמיס תחמושת לתוך משאיות. בהמשך ולאחר שנוכח כי אני בחזית, החליט להתנדב ולשרת בפאיד וכל יום הגיע אליי בק"מ ה-101 כדי להביא לנו הספקה אבל גם כדי להגן עליי.

אבי כשהיה ממש בגילי, ראה את הכוחות הגרמנים מתארגנים לתקוף את בנגאזי בלב, מקום הולדתו. מבלי ששאל רשות מאביו – סבי, ברח ברגל לירושלים, מסע של 1,500 ק"מ!

הורדנו את ארגוני התחמושת לחול, פתחנו אותם ושלפנו את הפגזים הנוצצים מתוך הזבילים המהודרים ששמרו על כל פגז כמו אתרוג. די מהר הצלחנו למלא את הכוורת בצריח, ואת כל הפגזים העומדים, ארגזי 7.62 למקלעים ובטן התחמושת שוב הייתה מלאה. תוך כדי העמסה הורדנו את כל פגזי העשן שהיו ללא שימוש, ונטשנו אותם בחולות. אח"כ חיפשנו מכלית דלק ומילאנו את המיכל מלא 1,200 ליטר סולר.

במפגש עם המנקים האחרים שמענו קצת דיווחים על הקרבות בלילה הראשון – מזאר הסמ"פ חטף טיל במקבע התותח ונפצע מרטיסים, שטרן הרס"פ נפצע ונאלצו לנטוש את הטנק שנפגע, הם הגיעו לכוחותינו בלי התותחן זאב שנשאר נעדר עד היום.

לאחר המלחמה ולאחר הבית חולים בתקופת ההחלמה שלי בבית גולדמינץ בנתניה אפגוש את הרס"פ שטרן. ערב אחד הלכנו יחד לסרט באחד מבתי הקולנוע בנתניה, והקופאית דרשה מאיתנו לראות פנקסי חוגר, אותה עת חיילים נכנסו ללא תשלום, כולנו איבדנו את כל הציווד ולא היה לנו פנקסי חוגר, אז שטרן הצמיד את התחבושת על עינו החסרה ואמר לקופאית, את רואה את התחבושת הזאת את מבינה שהיא מכסה את העין החסרה, זה תעודת החוגר שלי. הקופאית שהייתה אישה מבוגרת מאוד, לא הזדעזעה מהסיפור אבל נתנה לנו מייד כרטיסים ונכנסנו לראות סרט.

המשכנו בדילוגים על הדיונות מעמדה לעמדה עד שירד הלילה ואז המ"פ כינס אותנו לשדרת מסע והוביל אותנו בחשיכה ללא אורות עד לכביש. אותו לילה לא נכנסנו לחניון אבל היינו כולנו ביחד שמעיין מבנה חניון לילה אבל לא ירדנו מהטנקים. דוממנו מנועים ועמדנו בשני טורים מצדי הכביש.

פתאום כולנו שמענו כלי רק"מ שנוסעים על הכביש במהירות, הלילה במדבר בהיר אפילו בלילה חשוך ללא ירח, אימצתי את העיניים לתוך הפריסקופ שלא היה מותאם לראיית לילה ופתאום מבלי כל יכולת להגיב בזווית עברו שני כלי רק"מ מוזרים עם תותח קמן שנסעו ממש במהירות, אח"כ הוסבר לנו שאלה טנקים אמפיבים קלים תוצר ברה"מ ששימשו את המצרים לחציית התעלה. המנקים האלה פשוט נעלמו על הכביש ואני לא יודע מה חיפשנו בדיוק לבדם על הכביש ומה היה הסוף שלהם. אנחנו וכל הפלוגה לא הספקנו לירות בהם.

לא היו לנו אמצעי ראיית לילה, ולהדליק אורות זה היה מגנט לצרות ולכן בלילות לא נלחמנו, חוץ מהלילה הראשון, בלילה השני פשוט נשארנו בטנקים, ואכלנו מנות קרב. למפקדים לא ניתנה הפסקה כיוון שהם היו בכוננות מיידית והם נאלצו להיות ערניים כל הלילה. אנחנו אנשי הצוות יכולנו לנסות לישון, ואני נרדמתי חיש מהר במיטה המלכותית שלי בישיבה בין ידית הציוד והפריסקופ. מתישהו התחלנו בתזווה לנקודת עצירה אחרת, אבל אני המשכתי לישון.

בשלב מסוים עזרא המפקד אמר לי כי יש התראה על כוחות אויב וצריך להפעיל גם את הנצרה השניה, הפלוגה הסתדרה בטור כמו נדל, מנק ראשון תותח קדימה והמנקים האחרים אחד שמאלה אחד ימינה, אבל קורי השינה בתא המלכותי שלי גררו אותי לתוך חלומות נעימים שהופסקו ברעש של ירי פגז מתוך המנק שלנו, התעוררתי בבהלה ולרגע לא הבנתי מה קרה, עד שעזרה החטיף לי בעיטה ושאל מה קרה. תוך כדי שינה ותוך כדי מלמולים לחצתי על ההדק ופלמנו פגז לתוך הדיונות. המ"פ עירא התעצבן עלינו מאוד ואמר

כי יבוא חשבון איתנו בעצירה הראשונה, אבל עד העצירה הראשונה נושה רועם שכולם
שכחו מהסיפור הזה.
הפגו שפלטתי, והמחשבות מה יעשה לי המ"פ בעצירה הראשונה הצליחו להשאיר
אותי עד עד הבוקר.